

Заява щодо рішення Президента Республіки Польща від 24.07.2017 про судову реформу

Шановні пані та панове!

1. З помірною повагою і задоволенням ми вітаємо рішення Президента Анджея Дуди про накладення вето на закони про Верховний суд і Національну судову раду. Це рішення дозволяє сподіватися на порозуміння і вирішення конфлікту, який превалював останніми днями у суспільному житті в нашій країні. Досвід польського Круглого столу, як і Помаранчевої революції та Майдану, показує нам цінність діалогу, переговорів та компромісів. Вони необхідні і можливі навіть у найбільш критичній кризовій історичній моменти. Більш ніж будь-коли повинні вони стати інструментом, використовуваним у поточній ситуації. Конституційний статус Президента визначає його у ролі посередника та примирителя.
2. Ми висловлюємо надію, що оголошені Президентом широкі громадські консультації не лише знизять градус суперечки, але й зроблять внесок у розробку високоякісних законопроектів, які дійсно послужать для поліпшення польської судової системи. Нам дуже потрібні дебати про її реформу; вельми важливо, щоб в них були враховані суспільні очікування, а також очікування представників судової системи і голоси експертних сфер, в тому числі міжнародних. Діалог між різними середовищами – це ключова і пріоритетна цінність. Ми раді, що гучний голос громадян щодо цього питання був почутий. Постульована емансипація і більш асертивне президентство Анджея Дуди можуть стати кроком назустріч цьому голосу.
3. Також важливе значення має надання Верховному суду можливості прийняти рішення про вибір Юлії Пшілембської у якості голови Конституційного трибуналу, а також застосування помилування до членів колишнього керівництва ЦАБ (Центрального антикорупційного бюро – прим. перекл.): Маріуша Камінського, Мацея Вонсіка, Кшиштофа Бренделя і Гжегожа Постека. Вони мають бути повністю визнані дійсними.
4. Відсутність вето на закон про судову систему є суттєвою загрозою її незалежності, що порушує конституційний принцип поділу влади на три гілки. Цей закон не може стати частиною польської правової системи з тієї ж причини, до якої апелював Президент, пояснюючи своє вчорашнє рішення: він дає надзвичайні повноваження міністру юстиції і – водночас – генеральному прокурору. Можливість майже абсолютно вільного призначення та відставки виконавчих голів усіх судів загальної юрисдикції в Польщі викликає цілком виправдані суперечки. Це рішення викликає великі сумніви, тому що воно суттєво підірве довіру суспільства до судової системи, в тому числі до неупередженості майбутніх постанов. Невідповідність цього законопроекту до конституції є фактом, якому неможливо надати юридичну силу підписом Президента. І судді, і звичайні громадяни не повинні підкорятися новим правилам, а посилатися безпосередньо на Конституцію.
5. Конституційний порядок і дотримання верховенства закону в Польщі не будуть повністю відновлені без скасування введених змін у Конституційному трибуналі, які

паралізували його функціонування і в корені підірвали його авторитет. Незалежність Трибуналу і незаперечний характер його рішень зачіпають політичні та соціальні емоції, що служить для розв'язання найгостріших суперечок в порядку, передбаченому конституційними процедурами.

6. Надзвичайна мобілізація і пильність польського громадянського суспільства одночасно служить на благо запланованій судовій реформі. Вони не повинні бути втрачені, а громадянська активність має знайти розуміння і підтримку з боку влади. Громадяни мають не тільки право, але й обов'язок наполегливо і рішуче захищати цінності й положення Конституції. Мирні демонстрації – це незаперечне і непорушне право. Також не можна підривати довіру до неурядових організацій та інших соціальних ініціатив, приписуючи їм, всупереч фактам і здоровому глузду, наміри провокувати спроби повалення влади силовим способом в зв'язку з підозрілим фінансуванням з-за кордону. Найвище визнання належить громадянам, які стоять на захисті судових органів. Влада повинна керуватися мудрістю і розсудливістю, а опозиція і громадянське суспільство мають залишатися пильними, зберігаючи при цьому здатність адекватно оцінювати ситуацію: обережність не може привести до зволікання і радикальна безкомпромісність – до насильства.
7. Величезна відповідальність лежить на теперішній парламентській більшості. Ми переконані, що на «правій» політичній стороні також є люди доброї і сильної волі, готові відстоювати верховенство права і громадянські свободи. Фундація «Відкритий Діалог» протягом багатьох років мала задоволення працювати з багатьма депутатами «Права і справедливості», серед яких були Адам Ліпінський, Малгожата Гошевська, Тадеуш Возняк, Кшиштоф Мацієвський, Пьотр Пизик і Міхал Дворчик. Протягом останніх кількох років вони брали участь у спостережних місіях в Україні, Росії та Казахстані. Разом ми підтримували протестувальників на Майдані, організували гуманітарну допомогу і брали участь у порятунку польського громадянина Олександра Орлова, якого утримували в СІЗО м. Одеси. Ми могли розраховувати на їхню підтримку в захисті політичних біженців та їхніх сімей, у наданні допомоги при отриманні ними захисту і притулку в Польщі. Задля своєї справи вони співпрацювали – окрім щоденної роботи у підрозділах – з представниками інших груп. За це ми висловлюємо їм глибоку повагу і вдячність. Ми віримо, що громадяни нашої Батьківщини, які турбуються про Конституцію, зможуть розраховувати на їхнє розуміння і доброзичливість в ході подальшої законотворчої роботи над проектами судової реформи.

Бартош Крамек, Голова Ради Фундації «Відкритий Діалог»

Фундація «Відкритий Діалог» заснована у 2009 році і є аполітичною недержавною організацією, сферою діяльності якої є захист прав людини, верховенства права і демократії на пострадянському просторі. З 2013 року Фундація здійснює міжнародну кампанію з реформування Інтерполу, використовуваного недемократичними державами для переслідування політичних біженців. Фундація є членом кампанії #LetMyPeopleGo, в рамках якої відбувається діяльність щодо захисту українських політичних в'язнів, утримуваних на території Криму і Росії. У 2013-2014 рр. Фундація організувала польську спостережну місію і акцію на підтримку громадських протестів на Майдані, а потім – гуманітарну допомогу для переміщених осіб і підтримку військовослужбовців, які виступають проти російської агресії. У 2014-2016 рр. під керівництвом Фундації у Варшаві діяв центр допомоги для українських громадян у Польщі під назвою «Український світ».

